

Kritikken af Olaf Scholz har været overdrevet. Han var ikke alene om at frygte for Putins reaktion

KRONIK
Lykke Friis

“
Bundlinjen er, at Europa ikke er i stand til at levere de 65 Leopard 2-kampvogne, som Scholz stillede i udsigt 25. januar.

5.000 hjelme? Det er jo en vittighed. I kunne lige så godt have sendt os 5.000 hovedpuder til kampen mod Putin.« Det var Kyivs borgmesters, Vitalij Klytjko, legendariske reaktion, da han for præcist et år siden tog Tyskland ved vingebenet på den sikkerhedspolitiske konference i München.

Den ensstemmende reaktion fra kansler Scholz og hans udenrigsminister, Baerbock, lod imidlertid ikke vente længe på sig: »Vores historiske ansvar« efter Anden Verdenskrig gør det umuligt at levere tunge våben til Ukraine.«

I weekenden var blandt andre Klytjko, Scholz og Baerbock igen på plads på konferencehotellet i München, Bayerischer Hof. Denne gang kunne kontrasten dårligt være større. Hvor deltagerne sidste år håbede, at invasionen endnu kunne undgås, er alle nu indstillet på en langvarig krig. Og hvad der ligeledes var svært at overse: Med meldingen fra januar om, at tyskerne er klar til at levere moderne Leopard-kampvogne, er Tyskland rykket fra bag- til fortroppen i våbenleverancer.

Ikke bare en ønskekoncert

På konferencens åbningsdag slog Scholz på sin nøgterne facon fast, at Tyskland nu er det land i kontinentaleuropa, der hjælper Ukraine mest. På et spørgsmål fra CNNs Christiane Amanpour om, hvor resten af Europas længe annoncerede Leopard-kampvogne blev af, svarede kansleren - »Tja ... Det er et spørgsmål, som De må stille de andre.« Allerede på EU-topmødet nogle få dage før havde kansleren ladet forstå, at lande, der tidligere havde haft travlt med at pege fingre ad Tyskland, skulle tage at finde deres kampvogne frem.

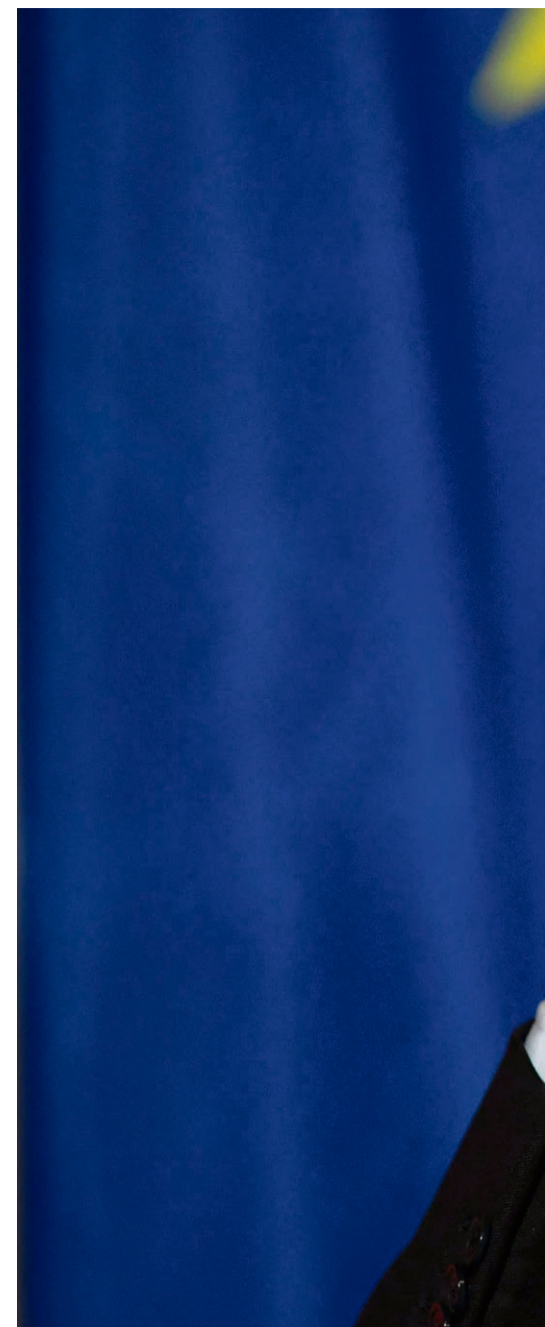
Forskellen på Scholz' to indlæg i München er udtryk for en af de mest markante koven-dinger i nyere europæisk historie. Ikke alene er Scholz gået fra at levere hjelme til topmoderne kampvogne. Tyskland har også afsat 100 milliarder euro til forsvaret og for første gang accepteret, at NATOs toprocentmålsætning ikke bare er en sikkerhedspolitisk ønskekoncert.

Oven i det har Tyskland, der helt op til Putins invasion insisterede på, at Nordstream 1 og 2 blot var »kommercielle projekter«, vinket farvel til russisk gas. Intet mindre end tre terminaler for flydende LNG-gas er det blevet til på rekordtid - eller »Deutschland-tempo«, som Scholz ikke bliver træt af at gentage.

Trods kovendingen har frustrationerne over Tyskland sjældent været større. Før Scholz i slutningen af januar gav grønt lys til den såkaldte »Panzerwende«, blev Tyskland nærmest anklaget for at være på Putins side. Det var ene og alene Tyskland, der hindrede Ukraine i at forsvare sig selv. Ja, den verdenskendte 1989-historiker Timothy Garton Ash tilføjede et nyt tysk ord til den internationale fremmedordbog - »Scholzen«: Bliv ved med at love noget, og opfind så den ene forklaring efter den anden for ikke at levere.

Selv da Leopard-kampvognene var blevet sat fri, fortsatte kritikken. Ifølge Polens premierminister, Mateusz Morawiecki, var Tyskland blot »halv gravid« og ikke i stand til at tænke nyt. Ifølge polakken håbede Tyskland fortsat på, at man kunne vende tilbage til tidligere tiders samarbejde med Rusland.

Ikke mindst Ukraines frustration over Scholz er udtryk for, at Ukraine befinder sig i

en helt andet tidszone end Tyskland. Uanset at Scholz har brudt et nationalt tabu om våbenleverancer på under et år, er det alt for langsomt, når man ser på Ruslands frem-march. Det er da også et faktum, at kampvognene for længst kunne have været ved fronten, hvis ikke Scholz havde tøvet så længe.

Prisen for nøl opgøres i menneskeliv

Når alt kommer til alt, indløb de ukrainske øn-sker allerede få uger efter invasionen. Hvor forsinkelse og klodsethed ikke betyder så meget i almindelig politik - hvis blot resultatet kommer på plads til sidst - er krig fundamentalt anderledes. Her opgøres tab ikke i tilbagegang i meningsmålinger, men i menneskeliv!

Den nye formand for den sikkerhedspoli-

Vi har gjort os alt for afhængige af Tyrkiet

KOMMENTAR
Özlem Cekic

Fredag er det præcis et år siden, Rusland invaderede Ukraine. I bagklogskabens lys kan man sige, at invasionen ikke burde være kommet som en overraskelse for nogen. I 2014 annekterede Putin Krim-halvøen i løbet af en weekend. Havde vi virkelig regnet med, at han ville stoppe der, når han igen og igen gentog, at han ikke ville tillade, at NATO kom så tæt på Rusland?

Nu er vi imidlertid ved at vågne. I løbet af det seneste år er der taget utallige billeder og videoer af vestlige ledere, der enten trykker Ukraines præsident Zelenskyjs hånd eller omfavner ham. Det er billeder, der taler et klart sprog og tydeligt signalerer: »Putin troede, at han kunne splitte os. Vi står samlet.«

Gør vi så det ift. Putins venner?
Tirsdag denne uge udtalte den amerikan-

ske præsident Biden under sit overraskende besøg i Kyiv:

»I minder os om, at frihed er uvurderlig. Det er værd at kæmpe for den, så længe det kræves. Og det er netop sådan, vi kommer til at stå sammen med jer: Så længe det kræves.«

Det er et udsagn, de fleste danskere kan tilslutte sig. I en nylig Megafon-måling svarer 80 procent af danskerne, at det er godt, at Danmark donerer våben til ukrainerne. Jeg møder da også kun sjældent danskere, der ikke mener, at Putin er vores fjende. Danskerne vil gå langt for at stå sammen med ukrainske venner. Rent juridisk er der heller ikke noget til hinder for, at danske statsborgere kunne drage i krig i Ukraine efter statsminister Mette Frederiksen udtalelse: »Vi kommer ikke til fra regeringens side at modsætte os, at man

»Uanset at Scholz har brudt et nationalt tabu om våbenleverancer på under et år, er det alt for langsomt, når man ser på Ruslands fremmarch,« skriver Lykke Friis. Foto: Thomas Kienzle/Ritzau Scanpix

at trække tiden ud. Lederskab er jo også at sætte sig i andres sted, og på den måde gøre det lettere for dem at træffe en vanskelig beslutning.

Leopard-læren

I lyntempo bør Tyskland og resten af Europa derfor lære af miseren om Leopard-kampvognene. Som det fremgik med al tydelighed i München, er diskussionen for længst rykket videre til ammunition. På ny er det slående, hvordan Ukraine og EU opererer i to forskellige tidszoner.

Som Estlands statsminister, Kaja Kallas, tørt bemærkede det, tager det Europa otte måneder at levere en standard 155 millimeter artillerigranat. Heroverfor står, at Rusland dagligt bruger lige så mange granater, som det tager EU at producere på en hel måned. Her og nu gælder det derfor for Tyskland og resten af Europa at komme op i tidsmaskinen og finde løsninger på EU-forsvarsministermødet 7.-8. marts. Ellers bliver det vanskeligt for Ukraine at vinde krigen. Nye kreative tiltag, hvor EU indkøber ammunition i fællesskab, lige som det var tilfældet med vacciner under covid-krisen, må realitetsbehandles.

Men det er ikke nok med lederskab inden for våbenleverancer. Det haster også med at udvikle svar på, hvordan EU kan holde moralen oppe i Ukraine ved at sætte handling bag løfterne om EU-medlemskab. Når alt kommer til alt, er besværgelser om, at Ukraine skal overholde de gængse optagelsesregler, lige så meningsløse som, at Ukraine bare skal lukkes ind i EU-klubben. Man skal ikke have deltaget i mange konferencer i Europas hovedstæder for at fornemme, at udvidelsesspørgsmålet hurtigt kan drive nye kiler ned mellem Ukraines stærke støtter i Østeuropa og det gamle Vesteuropa.

Også her vil pilen pege mod Tyskland for lederskab. Men det ville så sandelig hjælpe, hvis alle andre lande også ville tænke med. Eller for at relancere en klassisk sætning fra jubelåret 1989: »Den, der kommer for sent, bliver straffet af livet«.

Lykke Friis er ph.d. og direktør for Tænketanken EUROPA

tiske konference, Christoph Heusgen, har derfor ret, når han i sin spritnye bog kritiserer Scholz: »Meningen med ledelse og ansvar kan ikke være, at Tyskland altid som den sidste, gør det rigtige.«

Tilsvarende er mange europæere med rette frustrerede over, at Scholz insisterede på, at de tyske kampvogne kun måtte komme afsted, hvis amerikanerne også leverede. For hvad gør Tyskland og Europa, når den amerikanske livline pludselig ikke dur i en tid efter præsident Joe Biden?

Lige så klart er det imidlertid, at kritikken af Scholz har været overdrevet. Som den tidligere tyske forbundspræsident Joachim Gauck sagde i München i weekenden, holder det ganske enkelt ikke at fremstille Scholz som den eneste, der nølede - eller Cunctator

(»forsinker«), der var det tilnavn, man gav Roms hærfører Quintus Fabius Maximus.

Det fremgik med al tydelighed af Scholz' afslørende »tja-bemærkning« til CNNs Amanpour. For hvor var blandt andre Holland, Sverige, Danmark, Grækenland, Italien og Finlands moderne Leopard-kampvogne pludselig blevet af, da det virkelig gjaldt? Indtil da måtte man ellers forstå, at de primært stod hjemme på kasernerne på grund af Scholz' blokadepolitik og manglende eksporttilladelser af de tysk-producerede kampvogne.

Den nøgterne sandhed er, at det ikke kun var Tyskland, der havde svært ved at undvære Leoparderne til deres nationale forsvar. Helt ligesom Tyskland ikke var alene om at frygte for Putins reaktion.

Bundlinjen er, at Europa indtil videre ikke er i stand til at levere de 65 Leopard-kampvogne, som Scholz stillede i udsigt 25. januar. Med til billedet hører også, at mange kampvogne vil være af den gamle Leopard 1-type, hvilket fik borgmester Klytjko til at udbrøde fortvivlet i weekenden: »Så send os da de moderne våben og ikke det gamle skidt«.

Alt dette kunne være undgået, hvis Scholz havde brugt mere tid på at samle en europæisk »Leopard-koalition«. Men også resten af Europa må vende blikket indad: Hvorfor koordinerede landene ikke allerede i efteråret deres mulige Leopard-leverancer? Jo flere lande, der deltager, jo lettere ville det være at undvære dem nationalt. Og jo vanskeligere ville det have været for Scholz

kan rejse til Ukraine, hverken af den ene eller anden årsag,« lød det.

Eftersom man ikke registrerer danske ukrainekrigere, er det uklart, hvor mange danske statsborgere, der er draget i krig i Ukraine. Men sidste år offentliggjorde den ukrainske ambassade i Danmark, at over 100 danske statsborgere havde forsøgt at tilslutte sig Ukraines kamp mod Rusland. Flere danske forældre går nu offentligt ud og efterlyser opbakning og støtte til deres sønner, som er draget i krig.

De forældre kan råbe op, fordi der er en massiv opbakning til fortællingen om, at Putin er vores fjende. Ingen vil dømonisere forældrene eller stemple deres sønner. Men piben havde en anden lyd, da danske kurdere drog i krig mod Assad-regimet i Syrien, som i øvrigt bliver støttet massivt af Putin.

Et stort flertal i Folketinget vedtog i 2015

pasloven, der kriminaliserede deltagelsen i væbnet konflikt i udlandet. Formålet var naturligvis at forhindre radikaliserede personer i at tilslutte sig Islamisk Stat i Syrien og Irak. En sådan lov kan man kun bakke op om. Problemet var bare, at loven også kriminaliserede de danskere, der kæmpede for frihed og demokrati i Syrien.

Der er tale om en åbenlys dobbeltmoral. Kampen for frihed og menneskelig værdighed stopper ikke ved grænsen til Europa. Hvis Putin er vores fjende på den ukrainske slagmark, må han også være det i Syrien. Det giver ganske enkelt ikke mening, at danskere, der drager i krig i Ukraine, hyldes som frihedskæmpere, mens de danskere, der drager i krig mod samme Putin i Syrien, risikerer at blive dømt som fremmedkrigere.

Det er vigtigt, at krigen mellem Rusland og Ukraine stopper. Men så længe vi ikke har

blik for, hvordan Rusland virker i resten af verden, vil freden var kun være lokal. Rusland er med sin militære støtte til det brutale regime i Syrien medskyldig i det enorme flygtningepres fra Syrien, vi fik at mærke i 2015.

Men havde det flygtningepres ikke været mere håndterbart, hvis vi som europæere var gået sammen om en fælles bæredygtig løsning? Vi valgte i stedet at outsource håndhævelsen af vores flygtningepolitik og grænsekontrol til slyngelstater som Libyen og Erdogans Tyrkiet, der gladeligt benytter det til at afpresse os ved enhver given lejlighed.

Vi har gjort os alt for afhængige af Tyrkiet, der på papiret ganske vist er NATO-medlem, men fortsætter sit dobbeltspil til gavn for Rusland. Som resultat kan Tyrkiet levere droner til Ukraine, men samtidig shoppe krigsmissiler i Rusland, mens vi dårligt kan

fremstamme andet end en lavmælt utilfredshed. Hvis Sverige vil være en del af NATO, skal det være på Erdogans præmisser. De præmisser indebærer, at Sverige indskrænker det frie ord, som brave mænd og kvinder netop nu går i døden for at forsvare i Ukraine.

Rusland må gnide sig i hænderne over den magt, vi har givet Erdogan. Og vi kan kun bebrejde os selv for, at Erdogan markedsfører sig selv som den store fredsmægler, ikke fordi han har en master i konflikt-håndtering, men fordi Vestens ledere tænker kortsigtet og begår de samme historiske fejl ved ikke at have mod til at vælge sine venner med omhu.

Özlem Cekic er generalsekretær for Brobyggerne - Center for Dialogkaffe og fhv. medlem af Folketinget